

"একশৰণ ধৰ্ম, মহাপুৰুষ

শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰদেৱ আৰু বৰ্তমান সমাজ"

শ্ৰী কন্দৰ্পজিৎ কল্লোল

মহাপুৰুষ শঙ্কৰদেৱে প্ৰচাৰ কৰা ধৰ্ম নিৰ্গুণা ভক্তি সম্পন্ন ধৰ্ম। এই ধৰ্মত কোনো কামনা বাসনা। আন কিছুমান ধৰ্মৰ দৰে নিজৰ মনোবাঞ্ছা পূৰণৰ অৰ্থে জীৱ বলি দিয়াৰ দৰে কুসংস্কাৰ একশৰণ ধৰ্মত নাই। চতুৰ্দশ শতিকাত অসমীয়া সমাজখন কুসংস্কাৰত ডুব গৈ আছিল। শঙ্কৰদেৱে তেতিয়াৰ অন্ধবিশ্বাসী সমাজ খনৰ লগত যুঁজ কৰি ধৰ্ম প্ৰতিষ্ঠা কৰোতে যথেষ্ট কষ্ট কৰিবলগীয়া হৈছিল।

তেখেতে প্ৰচাৰ কৰা ধৰ্ম নিৰ্গুণ ভক্তিসম্পন্ন। অন্ধবিশ্বাস মুক্ত। "ভগৱন্তত যিজনে কোনো প্ৰকাৰ ফল কামনা নকৰি ভেদভাৱ ত্যাগ কৰি নামাপৰাধ শূন্য হৈ ভক্তি আচৰে, সেই ভক্তিকে নিৰ্গুণা ভক্তি বোলা হয়।" একশৰণ ধৰ্মৰ মূল কথা হ'ল- "অন্য দেৱী দেৱ _____ নকৰিবা সেৱ/ নাখাইবা প্ৰসাদ তাৰ। / মূৰ্ত্তিকো নচাইবা _____ গৃহো নপৰিবা/ ভক্তি হৈব ব্যভিচাৰ ॥ (ভাগৱত, দ্বিতীয় স্কন্ধ)।

দ্বিতীয়তে শঙ্কৰদেৱে আনৰ ধৰ্মক নিন্দা কৰিবলৈ দিয়া নাই। নিজ ধৰ্ম একান্ত মনেৰে পালন কৰিবলৈহে কৈছে। এনে উদাৰ ধৰ্মপ্ৰচাৰক খুব কমেই আছে। ডাঃ ৰাধাকৃষ্ণণেও কৈছে- "Not the so-called gods, but true living God, the Atman has to be worshipped. God's dwelling place is the heart of man (Indian Philosophy, Vol. 1, page 146)। ভাৰতৰ প্ৰাক্তন ৰাষ্ট্ৰপতি তথা দাৰ্শনিক ডাঃ সৰ্বপল্লি ৰাধাকৃষ্ণণে শঙ্কৰদেৱ সম্পৰ্কে কৈছে যে- "In Assam Sankara Deva was an apostle of Vaisnavism who taught the worship of Sri Krishna, denounced idolatry, sacrificial diety and caste structure of society." (Foreword to Nam-Ghosa, by H.M. Das).

বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ মূল শ্লোকটো হ'ল- "যথা তৰোমূলনিষেচন" অৰ্থাৎ গছৰগুৰিত পানী নিদি পাতত বা ডালত পানী দিয়াটো যিদৰে অথহীন, ক্ষুধাতুৰক খাদ্য খাবলৈ নিদি অঙ্গ-প্ৰত্যঙ্গতলেপনকৰি দিয়াটো যেনেকৈ বলিয়ালি, ঠিকতেনেকৈ বিষ্ণুক উপাসনা নকৰি বা বিষ্ণুক উপাসনা কৰাৰ পিছতো অন্য দেৱ-দেৱীক পূজা কৰাটো তেনে নিৰৰ্থক আৰু বলিয়ালি। নানা দেৱ-দেৱীৰ উপাসনা কৰা কথাটোক উপনিষদেও সমৰ্থন কৰা নাই। ডাঃ শকুন্তলা শাস্ত্ৰীয়ে কৈছে- "There are thirteen Upanishad that are important

and represent the monothestic thought of India." (Bhavan's Jarnal, August 24, 1958)

যিয়ে ব্রহ্মত্ব জ্ঞান আহৰণ কৰিব পাৰে সিয়েহে প্ৰকৃত
ব্ৰাহ্মণ। জাতিগত ভাবে বামুণ হ'লেই ব্ৰাহ্মণ হ'ব নোৱাৰে।
কিয়নো জন্মতে কোনেও ব্ৰহ্মত্ব জ্ঞান অৰ্জন কৰি জন্মগ্ৰহণ
নকৰে। এইক্ষেত্ৰত সাধু সুনন্দ দাসৰ এটা উক্তি ক'ব বিচাৰোঁ।
তেখেতৰ মতে-

"দীপক জোয়ৌ বিপ্ৰঘৰ,

পুনি জোয়ৌ চাণ্ডাল

সুন্দৰ দোউ সদনকৌ,

তিমিৰ গয়ো তৎকাল।"

অৰ্থাৎ- এটা দীপক জ্বলোৱা হ'ল এজন ব্ৰাহ্মণৰ ঘৰত আৰু
আন এটা দীপক জ্বলোৱা হ'ল এজন চাণ্ডালৰ ঘৰত। দুয়োটা
দীপকে ব্ৰাহ্মণ আৰু চাণ্ডালৰ ঘৰত অন্ধকাৰ সমানে দূৰ কৰিব
।

কিন্তু আজিৰ সমাজত শিক্ষিতৰ সংখ্যা বাঢ়িছে যদিও
প্ৰকৃত শিক্ষিতৰ সংখ্যা নগন্য বুলি ভাবোঁ। আচলশিক্ষা
হৃদয়তহে থাকে। প্ৰকৃত জ্ঞানেৰে শিক্ষিত হোৱা ব্যক্তিৰ সংখ্যা
কম বাবেই আজিৰ যুগত হিংসাত্মক কাৰ্যকলাপ বেছিকৈ
দেখিবলৈ পোৱা যায়। বাতৰি কাকত মেলিলেই প্ৰথমে হত্যাৰ

বাতৰি। নিউজ চেনেল খুলিলেই হত্যা, ধৰ্ষণ, অসামাজিক কামৰ বাতৰি।

একশৰণ ধৰ্ম এনে এটা ধৰ্ম যিটো জাতি বৰ্ণ নিৰ্বিশেষে সকলো মনুষ্যই গ্ৰহণ কৰিব পাৰে। অৰ্থাৎ মানৱতাবাদী ধৰ্ম। বহুতেই কয় যে ধৰ্মৰ লগত বিজ্ঞানৰ সম্পৰ্ক নাই। কিন্তু এয়া প্ৰকৃততে সঁচা কথা নহয়। ন্যায়শাস্ত্ৰত আছে- "জ্ঞানবিয়বং জ্ঞানম্ অনুভৱঃ। অৰ্থাৎ- কোনো এটা জ্ঞান বাহিৰৰ পৰা পোৱাৰ পিছত সেই জ্ঞানটোক বিষয়কৰি অন্তৰতে আৰু এটা জ্ঞান তদনুৰূপে অনুভূতি কৰাকে বিজ্ঞান বোলা হয়। একশৰণ ধৰ্মমতে প্ৰাণী হিংসা আৰু জীৱহত্যা মহাপাপ। মহাপুৰুষ শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰদেৱে কৈছে: "কুক্কৰ, শৃগাল, গৰ্দভৰো আত্মাৰাম। / জানিয়া সবাকো কৰিবা প্ৰণাম।" একশৰণ ভাগৱতী ধৰ্মৰ মতে নৰহত্যা জঘন্য অপৰাধ। এতিয়া প্ৰশ্ন আহি পৰে যে আপোনাক যদি কোনোবাই আক্ৰমণ কৰিবলৈ আহে তেতিয়া আপুনি গা পাতি দিব নেকি? নাইবা বিদেশীয়ে আমাৰ দেশক আক্ৰমণ কৰিলে আমি হাত সাবটি বহি থাকিম জানো?

এইক্ষেত্ৰত ধৰ্মই কৈছে যে আততায়ী ব্যক্তিক হত্যা কৰাত পাপ নাই। অৰ্জুনে যেতিয়া কুৰুক্ষেত্ৰৰ যুদ্ধ বৰ্জন কৰিব বিচাৰিছিল তেতিয়া শ্ৰীকৃষ্ণই কৈছিল যে আততায়ীক বোধ কৰাত একো পাপ নাই। এতিয়া প্ৰশ্ন হয় আততায়ী কোন? ধৰ্মীয় শাস্ত্ৰ মতে আততায়ী ছবিধ -

(১) যিজনে ঘৰত জুই দিবলৈ আহে বা জুই দিয়ে।

(২) যিজনে খাদ্যাদিত বিষ আদি দিব'লৈ আহে বা মিহলি কৰি দিয়ে ।

(৩) যিজনে হাতত অস্ত্ৰলৈ আক্ৰমণ কৰিবলৈ খেদি আহে ।

(৪) যিজনে সঞ্চিত ধন হৰণ কৰিবলৈ আহে বা আনৰ ধন চুৰ কৰে ।

(৫) যিজনে খেতি বা মাটি বলেৰে নিব'লৈ আহে বা নিয়ে ।
আৰু

(৬) যিজনে পত্নীহৰণ কৰিবলৈ আহে বা হৰণ কৰি লৈ যায় ।

শ্ৰীকৃষ্ণই অৰ্জুনক কৈছে "যো নহৃষ্যতি ন দ্বেষ্টি ন শোচতি ন কাঙ্ক্ষতি । শুভাশুভপৰিত্যাগী ভক্তিমান্ যঃ সমে প্ৰিয়ঃ ॥"

অৰ্থাৎ - যি কেতিয়াও হৰ্ষিত নহয়, যিয়ে কেতিয়াও দ্বেষ

(হিংসা) নকৰে, কেতিয়াও শোক নকৰে, যাৰ কামনা-বাসনা নাই, তথা যিয়ে শুভ-অশুভ সকলো কৰ্মত্যাগ কৰিছে, সেই ভক্তিমানজন মোৰ প্ৰিয় ॥ (শ্ৰীমদ্ভগৱদগীতা, অধ্যায় ১২, শ্লোক নং ১৭) ॥

বৰ্তমান অসমীয়া সমাজৰ বহুত অভিযাত্য পৰিয়ালে শঙ্কৰদেৱ প্ৰচাৰিত মহান ধৰ্মলৈ দৃষ্টি নিদি খ্ৰীষ্টান ধৰ্মগ্ৰহণ কৰা দেখা যায় । এইক্ষেত্ৰত ক'ব পাৰি যে- "শ্ৰেয়ানস্বধৰ্মো ব্ৰিগুণঃ পৰধৰ্মাৎস্বনুষ্ঠিতাৎ । স্বভাৱনিয়তং কৰ্মকুৰ্বন্নাপ্নোতি কিঞ্চিষম্ ॥" অৰ্থাৎ- কুশলতাৰে অনুষ্ঠিত আনৰ ধৰ্মতকৈ গুণবহিত হৈও নিজৰ ধৰ্ম শ্ৰেষ্ঠ, কাৰণ নিজৰ স্বভাৱ অনুযায়ী নিৰ্ধাৰিত স্বধৰ্ম

ৰূপ কৰ্তব্য কৰি থকা মনুষ্যৰ কেতিয়াও পাপ নহয় ॥
(শ্ৰীমদ্ভগৱদগীতা, অধ্যায় ১৮, শ্লোক নং ৪৭) ॥

শ্ৰীকৃষ্ণই অৰ্জুনক কৈছে- "সহজং কৰ্ম কৌন্তেয়
সদোষমপি নত্যজেৎ । সৰ্বাৰম্ভা হি দোষণে ধূমেনাগ্নিৰিবাবৃত্তাঃ
॥" অৰ্থাৎ-- গতিকে, হে কুন্তীপুত্ৰ ! দোষযুক্ত হ'লেও স্বভাৱজ
কৰ্ম কেতিয়াও ত্যাগ কৰিব নালাগে । কাৰণ, জুইত ধোঁৱা
থকাৰ দৰে কৰ্মত কিবা নহয়কিবা দোষ থাকিবই ॥
(শ্ৰীমদ্ভগৱদগীতা, অধ্যায় ১৮, শ্লোক নং ৪৮) ॥

শ্ৰীমদ্ভগৱদগীতাৰ প্ৰতিটো কথাই গুৰুত্বপূৰ্ণ । সেয়ে
শ্ৰীমদ্ভগৱদগীতা অধ্যয়ন কৰাটো অতি প্ৰয়োজনীয় ।

মাধৱকন্দলিৰ ৰামায়ণৰ আদি আৰু উত্তৰা কাণ্ড বিলুপ্ত
হোৱাত শঙ্কৰদেৱৰ কথামতে মাধৱদেৱে আদি কাণ্ড অনুবাদ
কৰে । শঙ্কৰদেৱে নিজে উত্তৰা কণ্ড অনুবাদ কৰে ।
মাধৱকন্দলী ৰচিত ৰামায়ণখনে আৰ্য্য গোষ্ঠীৰ ভাষাৰ ভিতৰত
প্ৰথম অনুদিত ৰামায়ণ । অসমীয়া ৰামায়ণ ৰচনাৰ প্ৰায় ১৫০
বছৰ পিছতহে বাংলা কবি কৃত্তিবাসে বাংলালৈ অনুবাদ কৰে ।
কিন্তু দুৰ্ভাগ্যৰ বিষয় এয়া যে একবিংশ শতিকাত আমি বাংলা
ভাষাত কৈ পিছপৰি আছোঁ । লগতে আন এটা দুখৰ কথা এয়া
যে যিজন মহাপুৰুষ শ্ৰীমন্তশঙ্কৰদেৱে আমাক ধৰ্ম, সাহিত্য,
সংস্কৃতি আদি সকলো দি গ'ল সেইজন মহাপুৰুষৰ সৃষ্টি
"বৃন্দাবনী বস্ত্ৰ" খন আমি লগুনৰ পৰা ঘূৰাই আনিব

নোৱাৰিলোঁ। চৰকাৰে এই ক্ষেত্ৰত পদক্ষেপ নলোৱাটো অতি পৰিতাপৰ বিষয়।

শেষত যুৱচামক কওঁ যে শঙ্কৰদেৱ, মাধৱদেৱ আদি বৈষ্ণৱ পণ্ডিতসমূহে লিখা বৈষ্ণৱ সাহিত্য পঢ়ক। আৰু আশা কৰোঁ তেতিয়া যুৱ উচ্ছৃঙ্খলতা, হত্যা, ধৰ্ষণ আদিৰ দৰে অপকৰ্মৰ পৰা অসমীয়া সমাজ দূৰত থাকিব পাৰিব। অন্যথায় পাশ্চাত্য সংস্কৃতিয়ে আমাৰ বিনাশ ঘটাব। পাশ্চাত্য সংস্কৃতি গ্ৰহণ কৰিলে আমি এদিন নিজৰ অস্তিত্ব হেৰুৱাই পেলাব লাগিব।

বিঃদ্ৰঃ - প্ৰৱন্ধটোত কিবা ভুলৰৈ গ'লে আপোনালোকে নিজগুণে ক্ষমা কৰি দিব বুলি আশা ৰাখিলোঁ। লগতে জনাওঁযে এই লেখাটো লিখিবলৈ অনুপ্ৰাণিত কৰিছে ৰাজ ৰিংকুল মণি কোঁৱৰ আৰু তেওঁৰ দেউতাকে। ৰাজলৈ ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিলোঁ। তথা ৰাজৰ দেউতাকলৈ, পাঠক সমাজলৈ আৰু ঈশ্বৰলৈ মহাপুৰুষ মাধৱদেৱ বিৰচিত "নাম-ঘোষা"ৰ ৭১নং ঘোষাটোৰে সেৱা জনাই লেখাটোৰ সামৰণি মাৰিলোঁ--

"অপৰাধ বিনাশন

তযু নাম নাৰায়ণ

জানি নামে পশিলো শৰণে।

আন গতি নাহিকে মৰণে।

অপৰাধ ক্ষমা কৰি

তুমি দয়াশীল হৰি

মোক ৰক্ষা কৰিয়ো চৰণে ॥"

সহায়ক গ্ৰন্থ:-

=====

১। অসমৰ বৈষ্ণৱ দৰ্শনৰ স্বৰ্ণৰেখা - সোণাৰাম চুতীয়া ।

২। একশৰণ ভাগৱতী ধৰ্ম্ম - ভুৱনচন্দ্ৰ ভূঞা ।

৩। শ্ৰীমদ্ভগৱদগীতা- গীতা প্ৰেছ ।

৪। নাম-ঘোষা - মহাপুৰুষ মাধৱদেৱ-বিৰচিত, শ্ৰীমন্তশঙ্কৰদেৱ
সঙ্ঘ ।

Kandarpajit Kukul